

İLKÖĞRETİM 4. SINIF ÖĞRENCİLERİNİN SOSYAL BİLGİLER DERSİNE YÖNELİK AKADEMİK BAŞARILARI ÜZERİNDE PROJE TABANLI ÖĞRENME YAKLAŞIMININ ETKİSİ

Sebahattin ARIBAŞ*

Şule FIRAT**

Özet

Bu araştırmanın amacı, ilköğretim 4. sınıf öğrencilerinin Sosyal Bilgiler dersine yönelik akademik başarıları üzerinde proje tabanlı öğrenme yaklaşımının etkisini incelemektir. Araştırmanın çalışma grubunu Malatya ili Fatih İlköğretim Okulu 4. sınıflarında öğrenim gören 80 öğrenci oluşturmaktadır. Araştırmada eşitlenmemiş kontrol gruplu ön-test son-test deseni kullanılmıştır. Deney değişkeni olan proje tabanlı öğrenme yaklaşımına ve geleneksel öğretim yöntemlerine dayalı olarak hazırlanan programlar, deney ve kontrol gruplarına haftada 3 ders saati olmak üzere toplam 5 hafta ilköğretim 4. sınıf Sosyal Bilgiler dersi "İnsanlar ve Yönetim" ünitesinde uygulanmıştır. Araştırmanın başarı testinden elde edilen veriler bağımlı ve bağımsız gruplar t testi ile Windows SPSS 11.5 paket programında analiz edilmiştir. Analizlerde anlamlılık düzeyi 0.05 olarak alınmıştır.

Araştırma sonucunda, proje tabanlı öğretim yaklaşımının kullanıldığı deney grubu ile geleneksel öğretim yönteminin kullanıldığı kontrol grubunun akademik başarısında deney grubu lehine anlamlı bir farklılık gözlenmiştir.

Anahtar Sözcükler: Proje, proje tabanlı öğrenme, ilköğretim, sosyal bilgiler

Giriş

Bilgi çağı olarak adlandırılan 21. yüzyılda bilgi birikimi hızla artmakta, teknoloji sürekli artan bir ivmeyle gelişimini sürdürmekte, toplumun her alanında değişim ve gelişimler yaşanmaktadır. Sürekli değişimin yaşandığı bir dünya içerisinde insanların durağan bir yapıya sahip olması mümkün değildir. İnsanlar da çevrelerindeki bu değişimlere ayak uydurmakta ve topluma faydalı olmaya çalışmaktadırlar. Topluma faydalı olan bireylerden beklenen davranışlar; toplumla barışık olma, toplumsal sorunlara duyarlı olma, bu sorunlara çözümler arama, toplumsal kalkınmayı amaç edinme, edindiği bilgileri toplum yararına kullanma, toplumsal değerleri koruma vb. dir. Bu davranışların pek çoğu, eğitimle kazanılır. Bireylere bu eğitim ise okullarda, öğretim programları aracılığıyla öğretmen rehberliğindeki derslerde kazandırılmaktadır. Bu derslerin başında Sosyal Bilgiler dersi yer alır.

* Prof. Dr.; İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Öğretim Üyesi/ Malatya

** İnönü Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Doktora Öğrencisi/ Malatya

Erden'e göre Sosyal Bilgiler, "İlköğretim okullarında iyi ve sorumlu vatandaş yetiştirmek amacıyla, sosyal bilimler disiplinlerinden seçilmiş bilgilere dayalı olarak, öğrencilere toplumsal yaşamla ilgili temel bilgi, beceri, tutum ve değerlerin kazandırıldığı bir çalışma alanıdır" (Erden, tarihsiz, 8).

Sosyal bilgilerin genel amacı, demokratik ve çağdaş bir toplum için etkin vatandaşlar yetiştirmektir. Sosyal bilgiler öğretimi ile bireyin demokratik tutum ve değerlere sahip, problem çözme ve karar alma becerileriyle donanmış, üretken ve katılımcı olması hedeflenir. Böylesi önemli bir misyonu olan sosyal bilgiler öğretimi dünyanın pek çok ülkesinde olduğu gibi, ülkemizde de en sorumlu alanlardan biridir (İskender ve Altunayşam, 2006, 144). Sosyal Bilgiler dersi öğrencilerin birçok sözel bilgi, kavram ve ilke öğrendiği bir konu alanı olduğundan Türkiye'de bu ders genellikle öğretmen, öğrenci ve veliler tarafından yoğun ezber gerektiren bir ders olarak algılanmakta, bu durumda öğrencilerin Sosyal Bilgiler dersine ilişkin olumsuz tutumlara sahip olmalarına neden olmaktadır. Şimdiye dek yapılan araştırmalardan elde edilen bulgular, tutumların öğrenmeyi belirleyici ve eğitimdeki başarıyı artırıcı gücü olduğu noktasında birleşmektedir. Bu nedenle, ilköğretim okullarında Sosyal Bilgiler dersinde en üst düzeyde yararlanabilmek için etkili bir öğretimin gerçekleştirilmesi gerekmektedir (Deveci, 2003, 44).

Sosyal Bilgiler dersinin amaçlarına ulaşılabilmesi için Sosyal Bilgiler eğitiminde öğrenci merkezli yaklaşımların uygulanması gerekmektedir. Öğrenci merkezli yaklaşımlardan biri de proje tabanlı öğrenme yaklaşımıdır.

Proje Tabanlı öğrenme; müfredatın birbirlerinden bağımsız küçük bilgiler yığını olarak öğretilmesine karşı geliştirilmiş ve çağdaş ülkelerde uygulanmakta olan bir öğrenim ve öğretim yaklaşımıdır (MEB., 2005).

Proje Tabanlı Öğrenme bir öğretim sistemidir. Asıl adı "Proje Yöntemi"dir; fakat öğretim yöntemleri ile karıştırılma riski yüksek olduğundan dolayı "Proje Sistemi" ya da "Proje Tabanlı Öğrenme Yaklaşımı" olarak literatürde yer almaktadır.

Proje tabanlı öğrenme yaklaşımının kökleri XX. Yüzyılın başında ortaya çıkan ilerlemecilik felsefi akımına dayanmaktadır. Bu yöntemin temelini John Dewey'in "Yeniden Yapılanma", Kilpatrick'in "Proje Metodu", Brunner'in "Buluş Yoluyla Öğrenme Yaklaşımı" ve Thelen'in "Grup Araştırması Modelleri" oluşturmakta, öğrenenlerin konuları bütünleştirilmiş bir şekilde öğrenmeleri amaçlanmaktadır (Akçin, 2006, 41).

Proje tabanlı öğrenme modeli, okul ve eğitim sisteminin merkezine öğrenciyi yerleştiren ve eğitimin hedeflerini öğrencilerin bireysel gelişmeleri ile ihtiyaçları doğrultusunda yapılandıran bir yaklaşımdır. Proje Tabanlı Öğrenme yaklaşımının en öncelikli amacı, öğrenciye kendi öğrenme profilini ve türünü keşfetme becerisini kazandırmak ve böylece "öğrenmeyi öğretmek" olmalıdır. Öğrenmenin etkinliğini arttırabilmek için de eğitim programları veya öğretim yöntem ve tekniklerinden önce öğrenmenin kendisi ile yola çıkılmalı ve diğer kavramlar bunun üzerine yapılandırılmalıdır (Çıbık, 2006, 21).

Proje sistemi, bir konunun derinlemesine araştırılmasını temele almaktadır. Araştırılacak olan konu öğrenciler tarafından belirlenmektedir. Böylelikle projenin fikir babalığını öğrenci kendi üstlendiği için, öğrencileri proje konularına özendirme

yapılmayacak, ilgi duyduğu konu içinde çalışma öğrencinin başarısını da arttıracaktır. Fakat öğrencinin araştıracağı konuyu kendisinin belirlemesi onları başıboş bırakmak olarak algılanmamalıdır. Burada öğretmen seçilen konunun proje sisteminin karakteristik özelliklerine ve öğrencilerin içinde bulunduğu yaş grubunun özelliklerine uygunluğu konusunda öğrencilere rehberlik yapacaktır.

Bu sistemin uygulandığı okullarda geliştirilen bazı ölçüler proje seçiminde faydalı olabilmektedir. Bu ölçüler şunlardır: Proje, reel(=gerçek) hayat koşulları içinde seçilmeli, çocuğun basit etkinlikleri ile halledebileceği gerçekten tam ve bağımsız birçok projeyi daha ortaya çıkarmalı, öğrenciler arasındaki bireysel farklılıkların tatmin edebilmek için mümkün olduğu kadar çeşitli etkinlikleri içermeli, çocuğun bireysel gelişimine yardım edecek özellikte olmalı, çocuğu ona bağlı olan diğer projelere götürmeli ve onun ilgileri ile anlayışlarını devamlı olarak genişletecek bir güdüleyici olmalı, öğrencinin maddelerle aletleri başarı ile kullanma yeteneğini geliştirecek nitelikte olmalı, öğrenciye iyi alışkanlıklar kazandırmalıdır. (Hesapçioğlu, 1992, 119).

Proje tabanlı öğrenmede, üzerinde çalışılacak projeler belirlendikten sonra öğrenciler bilgiye kendileri ulaşırlar. Kitaplar, internet, videolar, röportajlar, kişisel tecrübeler öğrencilerin bilgiye ulaşmasını sağlar. Kullanılan kaynak sayısının fazlalığı öğrencilerin farklı bilgiler edinmelerinde fayda sağlar. Böylece bir sınıf içerisinde oluşturulan farklı gruplar aynı projeler üzerinde çalışmış olsalar dahi edinilen bilgilerin zenginliği farklı olabilir.

Proje tabanlı öğrenmede, proje sonucunda elde edilen ürünün niteliği, projenin sunuş biçimini etkilemektedir. Ürün bir kısa film ise, filmin nerede çekileceği, kaç dakika olacağı, nerede sunulacağı, film sonunda izleyicilerden görüşlerinin alınıp alınmayacağı öğretmen rehberliğinde öğrencilerin alacakları kararlarla belirlenmelidir. Ayrıca projelerinin sonuçlarının rapor olarak sunulması gereklidir.

Öğrenciler tarafından hazırlanmış olan projelerin değerlendirme ölçütleri yine öğretmen ve öğrencinin ortak kararı ile belirlenmelidir. Böylelikle öğrenciler projenin her aşamasını dikkatlice gerçekleştirecek ve yapacakları her türlü hatanın ya da dikkatsizliğin neye mal olacağını bileceklerdir. Yani değerlendirme ölçütlerini bilmek öğrencilerin yaptıkları işi ciddiyetle yapmalarını sağlayacaktır.

Proje tabanlı öğrenmede disiplinler arası yaklaşım önemli bir yer tutmaktadır. Belirlenen projeler farklı disiplinlerle ilişkilendirilmelidir. İlişkilendirilmedeki amaç, öğrencilerin zihinlerinde canlandırdıkları açık uçlu sorulara çözümler bulmaktır. Disiplinler arası bağlantı sağlanırken, projenin konusuyla ilgili olan ders konuları önceden belirlenir ve bu konular projeye uygun bir hale getirilir.

Proje sisteminde senaryoların önemi büyüktür. Proje konuları saptanıp bu konuları araştırarak çalışma grupları ya da konular üzerinde bireysel çalışacak öğrenciler belirlendikten sonra, bu öğrencilerin ilgilerini araştırmaya çekmek için senaryolar oluşturulmaktadır. Senaryolar öğretmenler tarafından oluşturulabileceği gibi öğrenci ve öğretmenin ortak çabası da olabilir. Hazırlanan senaryolar projenin amacına uygun, öğrencileri harekete geçirecek, onları düşünmeye teşvik edecek, hazır bilgi vermekten uzak, eğlendirici niteliklerde olmalıdır.

Proje sisteminin uygulandığı okullar önemli bir değişim göstermelidir. Proje tabanlı öğrenme çalışmaları derslerin elli dakika olduğu okullar yerine blok saatlerin

uygulandığı okullarda daha iyi yürütülmektedir. Benzer şekilde akademi gibi küçük öğrenme gruplarının oluşturulduğu okullarda da proje tabanlı öğrenme; öğrenme ve öğretme için doğal bir araç niteliğindedir. Fakat bu özelliğe sahip olmayan okullarda da öğrenenler için mükemmel projeler oluşturulabilir (BIE, 2007).

Proje tabanlı öğrenmenin karakteristik özellikleri arasında; öğrenenlerin öğrenme görevini belirleyebilmeleri, öğrenenlerin çözüm sürecini kendileri tasarlamaları, çözüm için bilgiler toplamak ve düzenlemekle yükümlü olmaları, öğrenenlerin düzenli olarak yaptıklarını arkadaşları ve öğretmenleri ile paylaşabilmeleri, sınıf ortamının değişim ve hataları tolere edebilecek şekilde oluşturulmuş olması, süreç değerlendirme için önemli olduğu yer almaktadır (Başbay, 2005, 97).

Bu araştırma ile, çocuğu merkeze alan, onun gelişimsel özelliklerini, bireysel farklılıklarını göz ardı etmeyen, psikolojisini ve aktivitelerini destekleyen öğretim sistemlerinden biri olan proje tabanlı öğrenme yaklaşımının ilköğretim 4. sınıf öğrencilerinin Sosyal Bilgiler dersine yönelik akademik başarıları üzerindeki etkisi belirlenmeye çalışılmıştır.

Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın temel amacı, ilköğretim 4. sınıf öğrencilerinin Sosyal Bilgiler dersine yönelik akademik başarıları üzerinde proje tabanlı öğrenme yaklaşımının etkisini belirlemektir. Bu genel amaç doğrultusunda aşağıdaki denenceler test edilme çalışılmıştır.

1. Proje tabanlı öğrenme yaklaşımının uygulandığı sınıftaki öğrenciler ile geleneksel öğrenme yaklaşımının uygulandığı sınıftaki öğrencilerin deneysel işlem öncesi Sosyal Bilgiler dersine yönelik akademik başarıları arasında anlamlı bir fark yoktur.
2. Proje tabanlı öğrenme yaklaşımının uygulandığı sınıftaki öğrenciler ile geleneksel öğrenme yaklaşımının uygulandığı sınıftaki öğrencilerin deneysel işlem sonrası Sosyal Bilgiler dersine yönelik akademik başarıları arasında anlamlı bir fark vardır.
3. Proje tabanlı öğrenme yaklaşımının uygulandığı sınıftaki öğrencilerin deneysel işlem öncesi ve deneysel işlem sonrası Sosyal Bilgiler dersine yönelik akademik başarıları arasında anlamlı bir fark vardır.
4. Geleneksel öğrenme yaklaşımının uygulandığı sınıftaki öğrencilerin deneysel işlem öncesi ve deneysel işlem sonrası Sosyal Bilgiler dersine yönelik akademik başarıları arasında anlamlı bir fark yoktur.

Sınırlılıklar

Bu araştırma;

İlköğretim 4. sınıf Sosyal Bilgiler dersi “İnsanlar ve Yönetim” ünitesi ile,

Araştırmada elde edilen bulgular 2007-2008 öğretim yılının ikinci döneminde Malatya Merkezdeki Fatih İlköğretim Okulu 4-A ve 4-D sınıflarına devam eden öğrencilerden elde edilen verilerle sınırlıdır.

Yöntem

Bu çalışmada eşitlenmemiş kontrol gruplu ön-test son-test modeli kullanılmıştır. Deney değişkeni olarak proje tabanlı öğrenme yaklaşımına dayalı olarak işlenen bir ünitenin, öğrenci başarısı üzerinde etkisi ölçülmeye çalışılmıştır.

Bu çalışmanın çalışma grubunu; Malatya ili Fatih İlköğretim Okulu 4. sınıflarından seçilen, 40 kişiden oluşan bir şube deney ve 40 kişiden oluşan diğer bir şube kontrol grubu olmak üzere toplam 80 öğrenci oluşturmaktadır.

Araştırmada proje tabanlı öğrenme yaklaşımına dayalı olarak işlenen bir ünitenin, öğrenci başarısını etkisini belirlemek için 80 öğrenciye uygulanmak üzere, İlköğretim 4. sınıf Sosyal Bilgiler dersi "İnsanlar ve Yönetim" ünitesinin içeriğine göre hazırlanan belirtke tablosundaki kazanımlar ve Sosyal Bilgiler dersi öğretim programında yer alan, işlenecek üniteye ait kazanımların ilgili olduğu alanlar göz önünde bulundurulularak, sınıf öğretmenliği alan uzmanları, öğretmen görüşlerine başvurularak 25 sorudan oluşan bir başarı testi hazırlanmıştır.

Başarı testini ön denemesi, İnsanlar ve Yönetim ünitesinin henüz 4. sınıflarda işlenmemiş olması gerekçesi ile Malatya ili Fatih İlköğretim Okulu'nun 153 kişilik 5.sınıf öğrencilerine uygulanmış, testte yer alan soruların madde ayıricılık ve güçlük indeksleri belirlenmiştir. Yapılan hesaplamalara göre ayırt edicilik indeksleri negatif olan 3 madde ve ayırt edicilik indeksleri 0.073 ile 0.097 arasında olan 2 madde testten çıkarılmış, 0.243 ile 0.295 arasında değişim gösteren 2 madde üzerinde gerekli düzenlemeler yapılarak teste katılmıştır. Böylece toplam 20 maddelik başarı testine son şekli verilmiştir.

Ön deneme uygulaması sonucunda yapılan madde analizi ile son şekli verilen 20 soruluk başarı testinin güvenilirlik kat sayısının hesaplanmasında "testi yarılama yöntemi" kullanılmıştır. Buna göre; testin her iki yarısı arasındaki korelasyon 0.70 bulunmuş, elde edilen bu değer Spearman-Brown formülünde yerine yazılarak testin tamamına yönelik güvenilirlik katsayısı 0.82 olarak hesaplanmıştır. Bulunan $r = 0.82$ katsayısı testin güvenilirliğinin yüksek olduğunu göstermektedir.

Bu araştırma, 2007-2008 öğretim yılı Bahar döneminde Nisan-Mayıs ayları içerisinde yürütülmüştür. Malatya ili Fatih İlköğretim Okulu 4. sınıf şubelerinden seçilen bir sınıf deney, diğeri kontrol grubu olarak belirlenmiştir. Deney ve kontrol gruplarına, çalışmanın verilerini toplamak için hazırlanan başarı testi, öğrencilerin "İnsanlar ve Yönetim" ünitesiyle ilgili ön bilgilerinin belirlemek amacıyla ön- test olarak uygulanmıştır. 5 hafta süreyle Sosyal Bilgiler dersi kapsamında "İnsanlar ve Yönetim" adlı 7. ünite, deney grubuna proje tabanlı öğrenme yaklaşımına dayalı olarak, kontrol grubuna ise geleneksel öğretim yöntemlerine (düz anlatım, soru cevap, gösteri) dayalı olarak çalıştırılmaktadır.

Ünite başında öğrencilerin ön bilgilerini yoklamak amacıyla yapılan test, 5 haftalık uygulama sonucunda son-test olarak tekrar uygulanmıştır. Elde edilen sonuçların istatistiksel analizi SPSS 11.5 paket programı ile yapılmıştır. Verilerin analizinde bağımsız ve bağımlı gruplar için "t" testi kullanılmıştır. Deney ve kontrol grupları arasında deney değişkeni açısından fark olup olmadığını belirlemek amacıyla bağımsız gruplar için "t" testi, grupların kendi içerisinde çalışmanın başlangıcı ve bitimi arasında fark olup olmadığını belirlemek için ise bağımlı gruplar "t" testi kullanılmıştır. Sonuçlar tablolar halinde sunulmuş ve yorumlanmıştır.

Bulgular ve Yorum

Araştırmanın denencesine ilişkin bulgular aşağıda sıralanmıştır.

“Proje tabanlı öğrenme yaklaşımının uygulandığı sınıftaki öğrenciler ile geleneksel öğrenme yaklaşımının uygulandığı sınıftaki öğrencilerin deneysel işlem öncesi Sosyal Bilgiler dersine yönelik akademik başarıları arasında anlamlı bir fark yoktur ” denencesini sınamak amacıyla deney ve kontrol gruplarındaki öğrencilere ön-test niteliğinde başarı testi uygulanmış, sonuçlar bağımsız gruplar t testi ile sınanmıştır. Bulgular Tablo 1’de verilmiştir.

Tablo 1. Deney ve Kontrol Gruplarının Ön-test Puanlarına İlişkin Bağımsız Gruplar t Testi Sonuçları

GRUPLAR	N	$\bar{X}$	SS	Sd	t	p
DENEY	40	50.6	12.9	78	.331	.742
KONTROL	40	49.6	14.1			

p>0.05

Tablo 1 incelendiğinde 40’ar kişiden oluşan deney ve kontrol gruplarının ön-test aritmetik ortalamalarının birbirlerine çok yakın oldukları görülmektedir. Aritmetik ortalamalar arasında deney grubu lehine 1.0 puanlık bir fark vardır. Bu farkın istatistiksel açıdan anlamlı olup olmadığını belirlemek için t testi uygulanmış, analiz sonucunda; deney ve kontrol gruplarının ön test aritmetik ortalamaları arasındaki farkın anlamlı olmadığı görülmüştür (t=0.331, p>0.05).

Tablo 1’den elde edilen bulgulara göre deney ve kontrol grubunun ders işleme başlamadan önce “İnsanlar ve Yönetim” ünitesi hakkında sahip oldukları bilgiler açısından denk oldukları söylenebilir.

“Proje tabanlı öğrenme yaklaşımının uygulandığı sınıftaki öğrenciler ile geleneksel öğrenme yaklaşımının uygulandığı sınıftaki öğrencilerin deneysel işlem sonrası Sosyal Bilgiler dersine yönelik akademik başarıları arasında anlamlı bir fark vardır ” denencesini sınamak amacıyla deney ve kontrol gruplarındaki öğrencilere son-test niteliğinde başarı testi uygulanmış, sonuçlar bağımsız gruplar t testi ile sınanmıştır. Bulgular Tablo 2’de verilmiştir.

Tablo 2. Deney ve Kontrol Gruplarının Son-test Puanlarına İlişkin Bağımsız Gruplar t Testi Sonuçları

GRUPLAR	N	$\bar{X}$	SS	Sd	t	p
DENEY	40	87.12	12.08	78	13.686	.000*
KONTROL	40	47.25	13.91			

*p<0.05

Tablo 2’de deney grubu öğrencilerinin son-test ortalamaları ile kontrol grubu öğrencilerinin son-test ortalamaları arasında deney grubu lehine 39.87 puanlık bir

fark mevcuttur. Söz konusu bu fark, yapılan istatistiksel analiz sonucunda anlamlı bulunmuştur ($t=13.686$, $p<0,05$).

Tablo 2'den elde edilen bulgulara göre Sosyal Bilgiler dersinde öğrencilerin akademik başarılarını artırmada proje tabanlı öğrenme yaklaşımının, geleneksel öğretim yaklaşımına nazaran daha etkili olduğu söylenebilir.

"Proje tabanlı öğrenme yaklaşımının uygulandığı sınıftaki öğrencilerin deneysel işlem öncesi ve deneysel işlem sonrası Sosyal Bilgiler dersine yönelik akademik başarıları arasında anlamlı bir fark vardır, " denencesini sınamak amacıyla deney grubundaki öğrencilere ön-test ve son-test niteliğinde başarı testi uygulanmış, sonuçlar bağımlı gruplar t testi ile sınanmıştır. Bulgular Tablo 3'te verilmiştir.

Tablo 3. Deney Grubunun Ön-test ve Son-test Puanlarına İlişkin Bağımlı Gruplar t Testi Sonuçları

DENEY GRUBU	N	$\bar{X}$	SS	Sd	t	p
ÖN-TEST	40	50.62	12.91	39	-12.688	.000*
SON-TEST	40	87.12	12.08			

* $p<0.05$

Tablo 3'te deney grubu öğrencilerinin ön-test ortalamaları ve son-test ortalamaları incelendiğinde ön-test ortalamaları ile son-test ortalamaları arasında son-test lehine 36.50 puanlık bir fark olduğu görülmektedir. Söz konusu bu fark, yapılan istatistiksel analiz sonucunda anlamlı bulunmuştur ($t=12.688$, $p<0.05$).

Tablo 3'ten elde edilen bulgulara göre, proje tabanlı öğrenme yaklaşımına uygun olarak hazırlanan programlar öğrenci başarısını olumlu yönde farklılaştırmaktadır.

"Geleneksel öğrenme yaklaşımının uygulandığı sınıftaki öğrencilerin deneysel işlem öncesi ve deneysel işlem sonrası Sosyal Bilgiler dersine yönelik akademik başarıları arasında anlamlı bir fark yoktur" denencesini sınamak amacıyla kontrol grubundaki öğrencilere ön-test ve son-test niteliğinde başarı testi uygulanmış, sonuçlar bağımlı gruplar t testi ile sınanmıştır. Bulgular Tablo 4'te verilmiştir.

Tablo 4. Kontrol Grubunun Ön-test ve Son-test Puanlarına İlişkin Bağımlı Gruplar t Testi Sonuçları

KONTROL GRUBU	N	$\bar{X}$	SS	Sd	t	p
ÖN-TEST	40	49.62	14.11	39	1.414	.165
SON-TEST	40	47.62	13.91			

$p>0.05$

Tablo 4'te kontrol grubu öğrencilerinin ön-test ortalamaları ve son-test ortalamaları incelendiğinde ön-test ortalamaları ile son-test ortalamaları arasında ön-test lehine 2.00 puanlık bir fark olduğu görülmektedir. Bu farkın istatistiksel açıdan anlamlı olup olmadığını belirlemek için t testi uygulanmış, analiz sonucunda kontrol

grubunun ön-test ve son-test puanlarının aritmetik ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmamıştır ($t=1.414$, $p>0.05$).

Tablo 4'ten elde edilen bulgulara göre kontrol grubunu oluşturan öğrencilerin çıkış davranışlarında, giriş davranışlarına kıyasla bir gerileme olduğu görülmektedir. Bu durum kontrol grubuna 5 haftalık süre zarfında uygulanan programın etkili olmadığını göstermektedir.

Tartışma ve Sonuç

Proje tabanlı öğrenme yaklaşımının öğrencilerin akademik başarılarına olumlu yönde katkı sağlayıp sağlamadığını belirlemek amacıyla yapılan bu çalışma deneysel olarak gerçekleştirilmiştir. Elde edilen veriler istatistiksel olarak analiz edilmiş, sonuçlar tablolar halinde verilmiştir.

Araştırmada; deney ve kontrol grubunun ön-test sonuçlarının ortalamaları arasında manidar bir fark olmadığı görülmüştür. Sonuç olarak deney ve kontrol gruplarında yer alan öğrencilerin deneysel işlem öncesi işlenecek olan ünite ile ilgili ön bilgiler açısından denk oldukları görülmektedir.

Deney ve kontrol grubunun son-test sonuçlarının ortalamaları arasında deney grubu lehine manidar bir fark olduğu görülmüştür. Bu fark, deney değişkeni olan proje tabanlı öğrenme yaklaşımına dayalı olarak oluşturulan programın öğrenci başarısını olumlu yönde etkilediğini göstermektedir. Bu sonuca göre; Malatya ili Fatih İlköğretim Okulu 4. sınıflarında proje tabanlı öğrenme yaklaşımına dayalı olarak oluşturulan program, geleneksel yaklaşıma dayalı olarak oluşturulan programa göre öğrenci başarısını olumlu yönde farklılaştırmaktadır denebilir.

Deney grubu ön-test ve son-test sonuçlarının ortalamaları arasında son-test lehine manidar bir fark olduğu görülmüştür. Bu sonuca bakılarak proje tabanlı öğrenme yaklaşımına dayalı olarak oluşturulan programın öğrenci başarısını olumlu yönde farklılaştırdığı söylenebilir. Öğrencilerin "İnsanlar ve Yönetim" ünitesi ile ilgili bilgilerinde artış olmuştur. Bu artışın sağlanmasında proje tabanlı öğrenme yaklaşımı etkili olmuştur.

Kontrol grubu ön-test ve son-test sonuçlarının ortalamaları arasındaki farkın manidar olmadığı görülmektedir. Bu sonuca göre geleneksel öğretim yaklaşımına dayalı olarak oluşturulan programın öğrenci başarısına etkisi olmadığı görülmektedir. Hatta öğrencilerin ön bilgilerinde dahi bir kayıp yaratmıştır.

Öneriler

Araştırmadan elde edilen bulgular ışığında şu öneriler geliştirilmiştir:

1. Yapılan araştırma sonucu göstermektedir ki proje tabanlı öğrenme yaklaşımını öğrencilerin Sosyal Bilgiler dersi "İnsanlar ve Yönetim" ünitesindeki akademik başarılarını, geleneksel yöntemle göre belirgin olarak artırmıştır. Hatta geleneksel öğretim yöntemine dayalı olarak işlenen dersler neticesinde elde edilen veriler, öğrencilerin üniteye giriş davranışlarında dahi azalma olduğunu göstermiştir. Bu nedenle Sosyal Bilgiler dersinde öğrencilerin akademik başarılarında gelişme sağlayan proje tabanlı öğrenme yaklaşımı uygulamalarına yer verilebilir.

2. Sosyal Bilgiler ders kitaplarında öğrencileri projeler geliştirmeye sevk eden problem durumlarına ve etkinliklere yer verilebilir.
3. Bu çalışma sadece ilköğretim 4. sınıf Sosyal Bilgiler dersine yönelik olarak yapılmıştır. Aynı araştırma ilköğretim okullarının farklı sınıflarında, farklı ünitelerde, farklı derslerde yapılabileceği gibi aynı çalışma daha fazla öğrenci grubu ile tekrarlanabilir.

Kaynakça

- AKÇİN, Emine (2006). "Aktif Öğretim Yöntemi Olarak Proje Tabanlı Öğretim: İlkeleri, Yararları ve Aşamaları", *Çağdaş Eğitim*, Yıl:31, S. 328, ss:41.
- BAŞBAY, Alper (2005). "Basamaklı Öğretim Programı İle Desteklenmiş Proje Tabanlı Öğrenme Yaklaşımının Öğrenme Sürecine Etkileri", *Ege Eğitim Dergisi*, Cilt:6, S.1, ss:97.
- ÇIBIK, Ayşe (2006). **Proje tabanlı Öğrenme Yaklaşımının Fen Bilgisi Dersinde Öğrencilerin Mantıksal Düşünme Becerilerine ve Tutumlarına Etkisi**. Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Adana.
- DEVECİ, Handan (2003). **Sosyal Bilgiler Dersinde Probleme Dayalı Öğrenmenin Öğrencilerin Derse İlişkin Tutumlarına, Akademik Başarılarına ve Hatırlama Düzeylerine Etkisi**, Anadolu Üniversitesi Eğitim Fakültesi Yayınları, Eskişehir.
- ERDEN, Münire. (Tarihsiz). **Sosyal Bilgiler Öğretimi**, Alkım Yayınları, Ankara.
- HESAPÇIOĞLU, Muhsin. (1992). **Öğretim İlke ve Yöntemleri**, Beta Basım Yayım Dağıtım, İstanbul.
- İSKENDER, Pelin ve ALTUNAYŞAM, Emine (2006). "İlköğretim Okullarında Sosyal Bilgiler Öğretimi Açısından Olması Gereken Donanım ve İnsan Kaynakları", *Milli Eğitim*, Bahar 2006, S.170, s 144.
- http://www.meb.gov.tr/belirligunler/internet_haftası_2005/bt/proje_tabanlı_ogrenme.html
"Proje Tabanlı Öğrenme", Milli Eğitim Bakanlığı, 14 Mayıs 2007.
- <http://www.bie.org/pbl/pblhandbook/intro.php#history> "Project Based Learning", BIE (Buck Institute for Education) 22 Mayıs 2007.

THE EFFECT OF PROJECT BASED LEARNING ON AKADEMIC ACHIEVEMENT OF ELEMENTARY SCHOOL FOURTH CLASS STUDENTS' INTENDED FOR SOCIAL STUDIES

Sebahattin ARIBAŞ*

Şule FIRAT**

Abstract

The aim of this study is to define the effect of project based learning on academic achievement of elementary school fourth class students' intended for Social Studies. Participants in the group are composed of 80 students studying in the fourth class of Fatih Primary School in Malatya. Nonequivalent pre-test post-test control group design was used in this study. In the frame of experimental variable project based instruction programme and traditional curriculum contains a three hour lesson a week total five weeks elementary school fourth class Social Studies "Peoples and Management" unit was delivered to control and experimental groups. At the end of Practice process, the post-test was practised on students. In the research, the data obtained from Success Test has been analyzed with dependent and independent groups t-test in SPSS 11.5 package program. The meaningfulness level in the analyses has been taken as 0.05.

As a result of inquiry, project based instruction method proved to be more effective in term of academic success when it is compared with the academic success of control group.

Key Words: Project, project based learning, elementary education, social studies

* Prof. Dr.; İnönü University Faculty of Education, Lecturer

** İnönü University Institute of Social Sciences, PhD Student